

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 390/2010-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti JUDr. O. M., V., zastúpeného advokátom JUDr. R. G., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. O. M. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005 p r i k a z u j e ďalej konať bez zbytočných priet'ahov.
3. JUDr. O. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Kežmarok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia JUDr. O. M. v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet ustanoveného advokáta JUDr. R. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Okresný súd Kežmarok j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 390/2010-12 z 23. septembra 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. O. M., V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Ústavný súd súčasne rozhodol o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a ustanovil mu za právneho zástupcu advokáta JUDr. R. G., B.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ je v namietanom konaní obžalovaným z trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), v ktorom bola obžaloba podaná okresnému súdu 17. mája 2005. Na hlavnom pojednávaní konanom 19. septembra 2006 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti konajúcemu predsedovi senátu JUDr. M., prísediacim, ako aj celému okresnému súdu a žiadal, aby vec bola prikázaná inému okresnému súdu mimo obvod Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Podľa názoru sťažovateľa *„Súdca JUDr. M. o námietke rozhodoval spôsobom odporujúcim Tr. poriadku a vec bola v dôsledku rozhodnutia KS Prešov rozhodnutá procesným sudcom až v januári 2010 tak, že celý senát sa z konania vylúčil. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené v marci 2010.“*. Sťažovateľ podal 3. marca 2010 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, na ktorú však ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nedostal odpoveď. Aj napriek tomu, že konanie vo veci sťažovateľa trvá viac ako päť rokov, okresný súd dosiaľ vo veci nerozhodol.

Podaním z 12. novembra 2010 sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil v dôvodoch priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 €. Podľa sťažovateľa vzhľadom na *„absurdnosť môjho postavenia obžalovaného“* sú dôsledky prieťahov zo strany okresného súdu mimoriadne závažné. Sťažovateľ k tomu ďalej uviedol:

„Už siedmy rok nemám žiaden kontakt s jediným dieťaťom. Som bývalý prokurátor, sudca KS a advokát. Dnes ako úplne hluchý som od roku 2008 do apríla 2010 dokázal sám vydať a napísať desať knižiek básní so 700 básňami. Mám napísané aj dlhšie literárne diela. Moja situácia obžalovaného tyrana však bráni tomu, aby som svoje diela mohol dostať na pulty predajní. Dlhodobé odlúčenie, zhubný vplyv chorej matky a viacerých duševne chorých osôb v jej rodine, nepochybne spôsobili neblahé následky na psychike môjho syna. Došlo k pretrhnutiu citových väzieb medzi synom a otcom. Takéto závažné dôsledky musia mať aj vyjadrenie v sume priznaného finančného zadosťučinenia. Suma čo som vyčíslil v sťažnosti je nepochybne vzhľadom na uvedené následky primeraná.“

V podaní doručenom ústavnému súdu 21. januára 2010 sťažovateľ uviedol, že podal opakovanú sťažnosť na nečinnosť okresného súdu v konaní o jeho trestnej veci. Zároveň oznámil zmenu adresy svojho trvalého bydliska.

V doplnení sťažnosti z 15. decembra 2010 ustanovený právny zástupca sťažovateľa uviedol, že sa v celom rozsahu pridrižiava dôvodov uvedených v sťažnosti sťažovateľa a jej doplnení z 12. novembra 2010.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1./ Základné právo JUDr. O. M. zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Kežmarku vo veci pod č.k. 1T 74/2005 bolo porušené.

2./ Okresnému súdu Kežmarok v konaní vedenom pod č.k. 1T 74/2005 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3./ JUDr. O. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20.000 € / dvadsať tisíc EUR/, ktoré je Okresný súd Kežmarok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia na účet...

4./ Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia JUDr. O. M. v sume 303,30 €... na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. G. B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

5./ Okresný súd Kežmarok je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. O. M. v sume 303,30 € na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

2. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti listom z 3. novembra 2010 vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom stanovisku k sťažnosti uviedol:

„Proti JUDr. O. M. bola Okresnom prokuratúrou S. dňa 19.5.2005 podaná obžaloba pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona účinného do 31.12.2005 a keďže JUDr. R. B. bol vylúčený z rozhodovania v tejto trestnej veci vec napadla do senátu JUDr. B. M., vo veci prebehlo sedem hlavných pojednávaní a dňa 19.9.2006 mal byť vo veci vypočutý posledný znalec a

toto hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito vzhľadom na skutočnosť, že obžalovaný JUDr. O. M. podal proti predsedovi senátu JUDr. B. M. trestného oznámenie.

Dňa 20.10.2006 JUDr. B. M. v písomnom vyjadrení uviedol, že sa cíti byť vo veci zaujatý.

Vzhľadom na podané trestné oznámenie bol voči JUDr. B. M. podaný aj návrh na disciplinárne konanie, pričom JUDr. B. M. bol v apríli 2007 disciplinárnym senátom najvyššieho súdu v SR oslobodený. Spis sa nachádzal na najvyššom súde v Bratislave od 14.3.2007 do 5.10.2007.

Od 12.11.2007 do 19.11.2009 bol spis zaslaný na rozhodnutie o námietke zaujatosti na Krajský súd v Prešove, pričom spis bol vrátený ako predčasne predložený.

Ďalej bol spis v dňoch od 6.10.2008 do 8.12.2008 zapožičaný Okresnému súdu v Humennom a dňa 24.3.2009 bolo vo veci vydané uznesenie v ktorom predseda senátu JUDr. B. M. rozhodol, že nie je vylúčený z rozhodovania v tejto trestnej veci. Takéto rozhodnutie JUDr. B. M. urobil z toho dôvodu, že od podania trestného stíhania na jeho osobu JUDr. O. M. ako aj od disciplinárneho konania ubehol už dlhší čas a vzhľadom na to, že trestné stíhanie bolo zastavané a disciplinárnym senátom bol oslobodený, mal za to, že k JUDr. O. M. nemá žiadne nepriateľské vzťahy a preto sa rozhodol túto vec ukončiť.

Spis na základe sťažnosti obžalovaného bol predložený na Krajský súd v Prešove dňa 23.9.2009, pričom Krajský súd dňa 10.11.2009 z procesných dôvodov toto uznesenie zrušil a 20.11.2009 bol spis doručený na Okresný súd v Kežmarku. Okresný súd v Kežmarku dňa 29.1.2010 uznesením rozhodol, že predseda senátu JUDr. B. M. a prísediaci M. H. a J. K. sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania vo veci IT 74/05, toto uznesenie bolo vydané z toho dôvodu, že v inej trestnej veci obžalovaný JUDr. O. M. opätovne podal proti predsedovi senátu JUDr. B. M. trestné oznámenie. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 19.3.2010.

Mám za to, že v rozhodovaní o námietke zaujatosti nedošlo k subjektívnemu prietahu zo strany sudcu, je pravdou, že najprv sa cítil byť zaujatý, ale vzhľadom na to skutočnosť, že v tejto trestnej veci je prakticky celé dokazovanie vykonané predseda senátu zmenil svoje stanovisko a chcel vo veci rozhodnúť s tým, že sa necítil byť zaujatý. Je pravdou, že jedenkrát bolo uznesenie o námietky zaujatosti zrušené, avšak len pre procesné chyby čo taktiež nebolo urobené úmyselne.

Súčasne si dovoľujem sa vyjadriť k okolnosti..., že sťažovateľ podal dňa 3. marca 2010 predsedovi Okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní na ktorú však ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nedostal odpoveď. Túto okolnosť som osobitne preveroval na všetkých oddeleniach tunajšieho súdu a v prvom rade v sťažnostnom registri Spr. pričom za súčinnosti ďalších zodpovedných osôb bolo zistené, že predmetná sťažnosť adresovaná predsedovi súdu sa na tomto súde nenachádza. ...

Zároveň si dovoľujem podotknúť, že v poslednej dobe je len ťažké komunikovať so sťažovateľom a pokiaľ sú na tomto súde sudcovia, ktorí ešte vybavujú veci tohto sťažovateľa menovaný ihneď týchto namieta, na čo má samozrejme právo, a okamžite na nich podáva aj trestné oznámenia.

Na záver chcem uviesť, že je nanajvýš pozoruhodné, až ťažko pochopiteľné, že sa v predmetnej sťažnostnej veci domáha rozhodnutia v trestnej veci osoba, ktorá je v postavení obžalovaného a ktorá je dôvodne podozrivá zo závažného trestného činu s trestnou sadzbou odňatia slobody až do 10 rokov.

Zároveň uvádzam, že netrvám na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.“

2.1 Podaním doručeným ústavnému súdu predseda okresného súdu svoje vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa doplnil a uviedol, že „dňa 15.11.2010 bola skutočne nájdená na tunajšom súde sťažnosť na nečinnosť súdu vo veci IT 74/05 adresovaná predsedovi súdu sťažovateľom JUDr. O. M... sťažovateľovi sa za nevybavenie jeho sťažnosti v zákonnej lehote písomne ospravedlním...“.

3. Právny zástupca sťažovateľa sa k výzve ústavného súdu, aby oznámil, či trvá na vykonaní ústneho pojednávania, nevyjadril.

4. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 74/2005:

- 19. máj 2005 – okresnému súdu bola doručená obžaloba Okresnej prokuratúry S. na sťažovateľa, vec bola pridelená na rozhodnutie sudcovi JUDr. B.,

- 30 jún 2005 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľa o preskúmanie dôvodnosti väzby,

- 4. júl 2005 – predseda senátu JUDr. B. doručil krajskému súdu oznámenie o svojej zaujatosti,

- 7. júla 2005 – krajský súd uznesením sp. zn. 4 Nto 7/05 rozhodol o vylúčení sudcu JUDr. B. z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa (5. augusta 2005 doručené okresnému súdu),

- 12. august 2005 – okresnému súdu bolo doručené stanovisko sťažovateľa k dôvodom na vylúčenie sudcu JUDr. B. z konania v prerokúvanej veci,

- 16. august 2005 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa k obžalobe,

- 25. august 2005 – spis bol pridelený na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. M.,

- 9. december 2005 – okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 23. január 2006,

- 10. január 2006 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľa o zabezpečenie podmienok na pojednávanie (duálny monitor) a návrh na vykonanie dôkazov,

- 23. január 2006 – na hlavnom pojednávaní okresný súd uznesením zamietol niektoré návrhy sťažovateľa na dokazovanie a odročil hlavné pojednávanie na neurčito pre účely pripojenia navrhovaných dôkazných prostriedkov,

- 23. január 2006 – okresný súd zrušil opatrenie okresného súdu zo 16. septembra 2004 o ustanovení obhajcu JUDr. P. a na základe žiadosti sťažovateľa mu opatrením ustanovil za obhajcu JUDr. T. B.,

- 26. a 28. január 2006 – okresnému súdu boli doručené návrhy sťažovateľa na zabezpečenie a vykonanie listinných dôkazov,

- 8. marec 2006 – okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 3. apríl 2006,

- 14. marec 2006 – obhajca sťažovateľa požiadal okresný súd o odročenie hlavného pojednávania nariadeného na 3. apríl 2006 z dôvodu čerpania dovolenky,
- 17. marec 2006 – bolo doručené dožiadanie okresného súdu na oddelenie informatiky krajského súdu vo veci zabezpečenia duálneho monitoru do pojednávacej miestnosti,
- 27. marec 2006 – okresný súd oznámil preloženie termínu hlavného pojednávania na 10. apríl 2006 a zároveň opatrením ustanovil sťažovateľovi za náhradného obhajcu JUDr. M. Z.,
- 10. apríl 2006 – okresný súd hlavné pojednávanie odročil z dôvodu neúčasti zástupcu poškodenej na 20. apríl 2006,
- 20. apríl 2006 – po vypočutí obžalovaného okresný súd hlavné pojednávanie odročil na 4. máj 2006 pre účely predvolania poškodenej a svedkov,
- 25. apríl 2006 – okresnému súdu bol doručený návrh sťažovateľa na vypočutie svedkov,
- 4. mája 2006 – po vypočutí poškodenej a svedkov a vyjadrení sťažovateľa okresný súd hlavné pojednávanie odročil na 11. máj 2006 pre účely predvolania súdnych znalcov a svedkyne M. M.,
- 10. máj 2006 – úradný záznam o telefonickom ospravedlnení sa svedkyne a súdneho znalca z neúčasti na pojednávaní,
- 11. máj 2006 – po vypočutí znalkyne MUDr. K. okresný súd hlavné pojednávanie odročil na 29. máj 2006 pre účely predvolania súdnych znalcov a svedkov,
- 19. máj 2006 – okresnému súdu bolo doručené ospravedlnenie súdneho znalca z neúčasti na pojednávaní z dôvodu služobnej cesty,
- 29. máj 2006 – po vypočutí znalca MUDr. D. okresný súd uznesením prepustil obžalovaného na slobodu, pretože dôvody väzby pominuli, a odročil hlavné pojednávanie na neurčito,
- 12. jún 2006 – okresný súd predložil spis krajskému súdu spolu so sťažnosťou sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o jeho prepustení z väzby,
- 15. jún 2006 – krajský súd uznesením č. k. 1 Tos 39/06-493 sťažnosť sťažovateľa zamietol (26. júna 2006 bolo uznesenie doručené okresnému súdu),
- 15. jún 2006 – okresný súd vydal príkaz na prepustenie sťažovateľa na slobodu,

- 22. august 2006 – okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 19. september 2006,
- 7. september 2006 – okresnému súdu bolo doručené ospravedlnenie súdneho znalca z neúčasti na pojednávaní z dôvodu služobnej cesty,
- 19. september 2006 – sťažovateľ na hlavnom pojednávaní vzniesol námietku zaujatosti proti predsedovi senátu a všetkým sudcom okresného súdu, okresný súd odročil hlavné pojednávanie na neurčito pre účely predloženia písomného odôvodnenia vznesenej námietky (odôvodnenie bolo sťažovateľom doručené v ten istý deň),
- 20. október 2006 – predseda senátu okresného súdu JUDr. M. vo svojom vyjadrení k námietke zaujatosti adresovanom krajskému súdu uviedol, že sa cíti byť zaujatý,
- 9. november 2006 – okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny súdnej znalkyni MUDr. K. a súdnemu znalcovi MUDr. D.,
- 9. február 2007 – okresný súd podal Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru P. správu o stave konania,
- 14. marec 2007 – okresný súd zaslal spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu disciplinárneho konania vedeného proti sudcovi JUDr. M.,
- 31. júl 2007 a 28. august 2007 – sťažovateľ osobne predložil listinné dôkazy na účely svojej obhajoby,
- 31. august 2007 – okresnému súdu bola doručená žiadosť Okresného súdu Humenné o zaslanie spisu pre potreby konania vedeného pod sp. zn. 19 P 188/2007,
- 5. október 2007 – najvyšší súd vrátil spis okresnému súdu,
- 8. november 2007 – okresný súd zaslal spis krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom,
- 16. november 2007 – krajský súd vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený,
- 12. november 2007 – okresná prokuratúra doručila žiadosť o aktualizáciu stavu konania, ku ktorej sa okresný súd v ten istý deň vyjadril,
- 5. máj 2008 a 4. august 2008 – sťažovateľ predložil okresnému súdu listinné dôkazy vo veci,

- 6. október 2008 – okresnému súdu bola doručená žiadosť Okresného súdu Humenné o zaslanie spisu pre potreby konania vedeného pod sp. zn. 19 P 371/2008,
- 28. október 2008 – okresný súd zaslal spis Okresnému súdu Humenné,
- 8. december 2008 – Okresný súd Humenné vrátil spis okresnému súdu,
- 24. marec 2009 – okresný súd uznesením rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom tak, že predseda senátu JUDr. B. M. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 T 74/2005,
- 9. apríl 2009 – sťažovateľ podal sťažnosť proti uzneseniu z 24. marca 2009,
- 10. apríl 2009 – sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť proti uzneseniu z 24. marca 2009,
- 26. máj 2009 a 27. júl 2009 – sťažovateľ predložil okresnému súdu listinné dôkazy vo veci,
- 4. august 2009 – vyjadrenie predsedu senátu JUDr. B. M., že sa cíti byť vo veci zaujatý (vzhľadom na najnovšie trestné oznámenie sťažovateľa proti jeho osobe),
- 23. september 2009 – spis bol predložený krajskému súdu spolu so sťažnosťou sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 24. marca 2009 na rozhodnutie,
- 16. októbra 2009 – krajský súd predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu sťažovateľa na odňatie a prikázanie veci,
- 28. októbra 2009 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Ndt 18/2009 rozhodol, že sudcovia krajského súdu nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa a vec sa krajskému súdu neodníma (6. novembra 2009 doručené krajskému súdu),
- 10. novembra 2009 – krajský súd uznesením č. k. 2 Tos 40/09-740 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu z 24. marca 2009 a uložil mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol,
- 20. novembra 2009 – krajský súd vrátil spis okresnému súdu,
- 29. januára 2010 – okresný súd uznesením rozhodol o vylúčení predsedu senátu JUDr. M. a prísediacich z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa,
- 26. marec 2010 – spis bol pridelený na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. B.,

- 6. máj 2010 – predsedníčka senátu JUDr. B. oznámila krajskému súdu svoju zaujatosť vo veci,
- 12. máj 2010 – krajský súd uznesením č. k. 1 Nto 5/10-755 rozhodol o vylúčení JUDr. B. z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa (9. júna 2010 doručené okresnému súdu),
- 10. august 2010 – kancelárii bol daný pokyn predložiť spis všetkým sudcom okresného súdu, aby sa vyjadrili k návrhu sťažovateľa na odňatie veci okresnému súdu a jej prikázaniu do obvodu Krajského súdu v Žiline.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005 pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez

zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citel'ného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. II. ÚS 32/03, I. ÚS 11/08). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetného trestného činu si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že zdĺhavý priebeh napadnutého trestného konania nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti alebo právnej zložitosti prerokovávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetnej veci. Naopak, uviedol, že v trestnej veci s'ťažovateľa je prakticky celé dokazovanie vykonané, pričom z prehľadu úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že posledné pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 19. septembra 2006.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Je pravdou, že k čiastočnému predĺženiu konania došlo aj dôsledku procesnej aktivity s'ťažovateľa (vznesenie námietky zaujatosti, podanie opravných prostriedkov), na druhej strane nekonanie okresného súdu nemalo pôvod v konaní s'ťažovateľa, ktorý len využíval svoje procesné oprávnenia. Využitie možností daných s'ťažovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a v tejto súvislosti zistil, že okresný súd spôsobil neúmerne predĺženie konania predovšetkým svojou nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou.

Nečinnosť okresného súdu bez akejkoľvek zákonnej prekážky bola zistená v obdobiach:

- od 5. augusta 2005 (krajský súd vrátil spis okresnému súdu) do 23. januára 2006 (uskutočnilo sa hlavné pojednávanie), teda viac ako 5 mesiacov,

- od 9. novembra 2006 (okresný súd rozhodol o priznaní odmeny súdnym znalcom) do 14. marca 2007 (okresný súd zaslal spis disciplinárnemu senátu najvyššieho súdu), teda 4 mesiace,

- od 16. novembra 2007 (krajský súd vrátil spis okresnému súdu) do 28. októbra 2008 (okresný súd zaslal spis Okresnému súdu Humenné), teda 11 mesiacov,

- od 8. decembra 2008 (Okresný súd Humenné vrátil spis okresnému súdu) do 24. marca 2009 (okresný súd rozhodol o vznesenej námietke zaujatosti), teda viac než 3 mesiace,

- od 9. apríla 2009 (sťažovateľ podal sťažnosť proti rozhodnutiu o námietke zaujatosti) do 23. septembra 2009 (spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa), teda viac než 5 mesiacov.

Celkovo bol teda okresný súd v tejto veci nečinný 28 mesiacov, t. j. počas dvoch rokov a štyroch mesiacov vo veci nevykonal prakticky žiadny efektívny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako obžalovaný v danej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedenú nečinnosť okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priedahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. K priedahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani v dôsledku správania účastníka konania, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu.

Okrem uvedenej nečinnosti je postup okresného súdu poznačený aj neefektívnou činnosťou spočívajúcou v tom, že krajský súd uznesením zo 16. novembra 2007 vrátil spis

okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu, že o námietke zaujatosti vznesenej proti predsedovi senátu mal najprv rozhodnúť príslušný senát a až v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu prvostupňového súdu prichádzalo do úvahy rozhodovanie nadriadeného súdu. Napriek jasnej zákonnej úprave a usmerneniu nadriadeného súdu okresný súd opäť pochybil, keď o námietke zaujatosti sťažovateľa nerozhodol senát, ale iba predseda senátu (uznesením z 24. marca 2009). V dôsledku týchto procesných pochybení bolo rozhodnutie okresného súdu o námietke zaujatosti na základe sťažnosti sťažovateľa odvolacím súdom zrušené (uznesenie krajského súdu z 10. novembra 2009) a vec bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Pozoruhodný je tiež postup predsedu senátu konajúceho vo veci sťažovateľa, ktorý k sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti najprv vyslovil svoju zaujatosť z dôvodu, že sťažovateľ na neho podal trestné oznámenie. Následne však okresný súd uznesením z 24. marca 2009 rozhodol o nevyhlúčení predsedu senátu z vykonávania úkonov trestného konania vo veci z dôvodu, že sa necíti byť zaujatý. Svoju nezaujatosť odôvodnil tým, že trestné oznámenie vedené proti nemu bolo zastavené. Po podaní sťažnosti sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu z 24. marca 2009 predseda senátu opäť vyslovil svoju predpojatosť vo veci, čo odôvodnil tým, že sťažovateľ na neho opäť podal trestné oznámenie.

Ústavný súd sa preto nemohol stotožniť s tvrdením predsedu okresného súdu, že „v rozhodovaní o námietke zaujatosti nedošlo k subjektívnemu prietahu zo strany sudcu“. Treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec.

Z ústavnoprávneho hľadiska je potrebné zdôrazniť, že s ohľadom na uvedené okolnosti prípadu je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po takmer 6 rokoch trvania právoplatne skončené. Ústavný súd osobitne poukazuje na tú skutočnosť, že okresný súd rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom 19. septembra 2006 s konečnou platnosťou až 29. januára 2010, teda po vyše 3 rokoch (aj keď vec bola opakovane aj na krajskom súde z dôvodu rozhodovania

o opravnom prostriedku, na najvyššom súde z dôvodu disciplinárneho konania a konania o návrhu na odňatie a prikázanie veci a na Okresnom súde Humenné, čo nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu, okrem už spomenutej neefektívnej činnosti).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 €, čo odôvodnil tým, že v dôsledku jeho situácie obžalovaného už siedmy rok nemá kontakt s jediným dieťaťom, čím došlo k pretrhnutiu citových väzieb medzi ním a synom. Jeho postavenie „*obžalovaného tyrana*“ mu znemožňuje aj predaj jeho literárnych diel.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na celkovú dĺžku napadnutého konania, považuje za primerané v sume 2 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom JUDr. R. G., ktorý ich vyčíslil v sume 303,30 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009, ktorá bola 721 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a doplnenie sťažnosti z 15. decembra 2010) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 120,23 €, t. j. spolu v sume 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 254,88 €. K tomu priznal daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % (§ 18 ods. 3 vyhlášky a § 22 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov), pretože advokát je platiteľom tejto dane. Úhrada trov konania vypočítaná podľa vyhlášky predstavuje celkovú sumu 303,31 €.

Keďže sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu trov konania nepresahuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v ním uplatnenej výške, t. j. v sume 303,30 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o sťažovateľom uplatnených trovách konania rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 a 5 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2011